

הבטחת גולדה לניכסון: ויתור אמיתי או תמרון תעמולתי?

מהדורה חדשה של רודוס?

שוב — רודוס. גולדה סעדה עם הנשיא ניכסון והודיעה שהיא מרוצה מאד. גולדה שוחחה ארוכות עם שרההגנה מלחין לירד על העתיד, ויצאה מחייכת. גולדה התקבלה בהתלהבות על ידי המוני ניו-יורק. גולדה הניחה זר פרחים על קבר החייל האלמוני האמריקאי. גולדה שבתה את לב העתונאים בושינגטון. גולדה גרמה לדמעות-התרגשות בבית-כנסת.

אבל המילה שהטביעה את חותמה על כל ביקורה בארצות-הברית היתה "רודוס". שמו של האי היווני, מול חופי ישראל ומצרים, ליווה את הרפעותיה של ראש-הממשלה כצל שאי אפשר להרחיקו. ומאחר רי הצל הגיאוגרפי, שאלה מוניית בוערת: האמנם הסכימה ראש-הממשלה לשיחות נוסח רודוס עם מצרים?

כתוצאה של לחץ סמוי מצד שתי המעצמות הגדולות?

צעד ראשון בכיוון הנכון

כ אידו דגמרי במיקרה, התחדשו — ממש בימי ביקורה של גולדה בארצות-

הברית — שיחות ארצות-הברית-ברית המועצות על המצב במרחב. ושוב — איוה מיקריות! — נמצא בניו-יורק גם שר החוץ המצרי.

שלא כמו במרבית המגעים הקודמים, התני הלו הפעם השיחות בדרג הנכונה ביותר של הדיפלומטיה: בין שרי החוץ של מוסקבה

ורושינגטון. ומכיוון שבמגו זה של מגעים אין מהברים הודעות לעתונות, אפשר היה להסתפק רק באותן הדלפות מכוונות ל-עתונות האמריקאית. הדלפות אלה רמזו: חלה התקדמות בשיחות השניים.

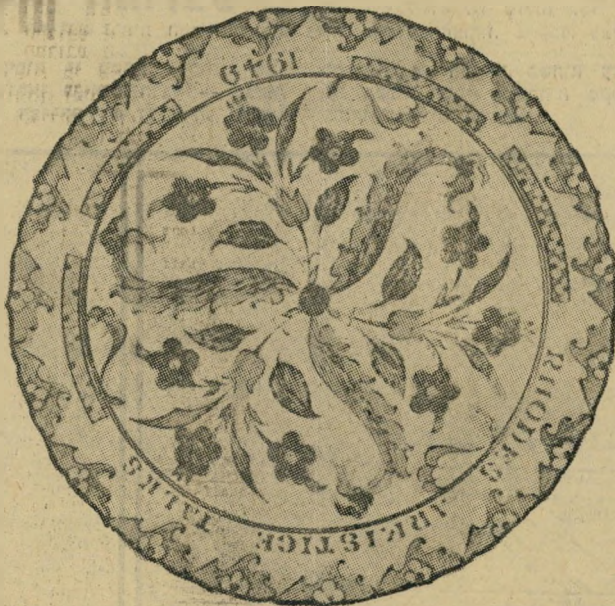
ברור, כי שתי המעצמות בעלות-החסות על ישראל והערבים אינן משלות את עצמן, כי ניתן להשיג הסדר של שלום רק על-ידי בקשות יפות וחיוכים. אלא יש להפעיל מידה רבה של לחץ — על שני הצדדים. נקודה זו — של הפעלת לחץ רציני — טרם הגיעה. היא תבוא רק כאשר יסכימו שני הגדולים עקרונית על נקודות כמו חתירה מת חזנה שלום, שירות גבולות חדשים, נסיגת צה"ל, פתרון בעיית הפליטים, פירוז שטחים והבטחת נתיבות ים.

בינתיים, כדי לעבור לפחות מיכשול פסיר כולוגי ראשון, ביקשו להשיג משני הצדדים הסכמה לעצם העיקרון של ניהול שיחות. ישראל אמרה שיחות ישירות, מצרים אמרה: הכל, רק לא שיחות ישירות. חכמי התיווך העלו את התקדים של רודוס, הן מסוגל לפתור בקלות את הבעייה הפורמלית הזאת: שכן שיחות רודוס היו ישירות (בעיני הישראלים, וגם למעשה) ובלתי-ישירות (בעיני המצרים, וגם להלכה).

הודעתו של ריאד היתה הצעד הראשון בכיוון הנכון. תשובת גולדה הבטיחה, כי לפחות ייתכן להביא את ישראל ומצרים ליד שולחן אחד, ואולי לחזור שנית על מה שנעשה לפני 20 שנה באי היווני (ראה מיסגרת).

תקווה לתכונה או תכופנות

ב אמריקה קלעה הודעתה של גולדה במטרה שאליה כוונה: ישראל הוצגה שוב כשותרת שלום, הגם שאינה מותרת על תביעותיה הביטחוניות. בישראל התקבלה אותה הודעה כרגשות מעורבים הרבה יותר:

הצלחת שכמעט ונשברה

נמצאת עתה בביתו של ד"ר ואלטר איתן, שעמד בראש ה"מישלחת הישראלית לשיחות עם מצרים ברודוס, ב-1949. היא אחת משתי סידרות זהות, שהוזמנו על-ידי ד"ר ראלף באנץ'. איים ראלף באנץ' על שתי המישלחות: "אם המשאומתן נסתיים בהצלחה, יקבל כל אחד צלחת למזכרת. אם ייכשל, אשבור את הצלחות על ראשיכם!"

תחמושת פרק?

א ת השם רודוס הזכיר לראשונה, כסיכוב זה של התגוששות-הצללים הדיפלומטית, דווקא שרה-החוץ המצרי מהמדוי ריאד. הוא הודיע: ארצו אינה דורשת נסיר גה כתנאי מוקדם. היא מוכנה לשוחח עם ישראל על שלום — "בשיחות נוסח רודוס". הכתיר ידעות אהרונות את הידיעה הזאת, בעמוד הראשון שלו: "תכסיס של שר החוץ המצרי".

ההנחה: מכיוון שברור, כי גולדה מאיר תנגנן על נימת רצונה של ישראל לחיות בשלום, כדי להחזיר לישראל את אהדת ההמונים שקצת התרופפה בשנתיים האחרונות, חובה על המדיניות המצרית לשבש את התעמולה הישראלית, ולהראות שדווקא הערבים הם רודפיה-שלום.

אבל אם בתל-אביב נקראה הודעתו זו של שר החוץ המצרי תכסיס וחטל, אר אפשר היה לפטור אותה באותה קלות ב-ניו-יורק ובושינגטון, לנגד עיניהם של מיליוני צופר-טלוויזיה. גולדה נאלצה להשיב לעניין — ומרה. היא הודיעה: "אנו מוכנים לשיחות נוסח רודוס, ואיננו מעמידים שום תנאים מוקדמים".

אבל במדיניות מסוכן לשפוט דברים על פי הגילויים הציפוניים. על כן נתבקשה השאלה: מה הלך מאחורי הקלעים? האם חילופי-ההצהרות האלה היו רק דו-קרב תעמולתי בתחמושת-סרק? או שמא באו